

Türkiye’de Karbon Piyasası

Türkiye’de Karbon Piyasası

Türkiye’de Karbon Piyasası

KARBON PİYASALARI

Türkiye, her ne kadar Kyoto Protokolü’nün emisyon ticaretine konu olan esneklik mekanizmalarından yararlanamıyorsa da; bu mekanizmalardan bağımsız olarak işleyen, çevresel ve sosyal sorumluluk ilkesi çerçevesinde kurulmuş Gönüllü Karbon Piyasası’na yönelik projeler 2005 yılından beri geliştirilmekte ve uygulanmaktadır.

GÖNÜLLÜ KARBON PİYASALARI

Gönüllü Karbon Piyasaları; hükümetlerin iklim değişikliği ile mücadele hedefleri ve politikalarından bağımsız olarak geliştirilmiş, iş dünyasından, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve bireylere kadar ilgili her kesimin karbon denkleştirme maksadıyla katılım sağlayabileceği niteliğe sahiptir. İklim değişikliği ve etkileri konusunda artan kamuoyu bilinci ve karbon denkleştirmenin güvenilir bir önlem stratejisi olduğu gerçeğinin kabul görmesi bu piyasaların son yıllarda hızla gelişmesini sağlamıştır. Bu piyasada ticareti yapılan emisyon sertifikalarına Gönüllü Emisyon Azaltım (Voluntary Emission Reduction- VER) sertifikası adı verilmektedir. Faaliyetleri çerçevesinde oluşturdukları sera gazı emisyonlarını dengelemek isteyen firmalar emisyon miktarlarını hesaplayarak bu emisyonlarını azaltmak ve dengelemek için emisyon azaltımı sağlayan projelerin üretmiş oldukları karbon sertifikalarını sosyal sorumluluk prensibi çerçevesinde satın almaktadırlar. Tablo 1’den de görüleceği üzere gönüllü piyasanın 2011 yılı itibarıyla hacmi 95 Mt CO₂e ve değeri 576 milyon US Dolarıdır.

Tablo-1: Küresel Gönüllü Karbon Piyasaları (2012)

Piyasalar	Hacim (MtCO ₂ e)		Değer US\$ milyon	
	2010	2011	2010	2011
Gönüllü (tezgahüstü) Piyasa	128	93	422	572
CCX	2	-	0,2	-
Diğer	2	2	11	4
Toplam Gönüllü Piyasa	133	95	433	576

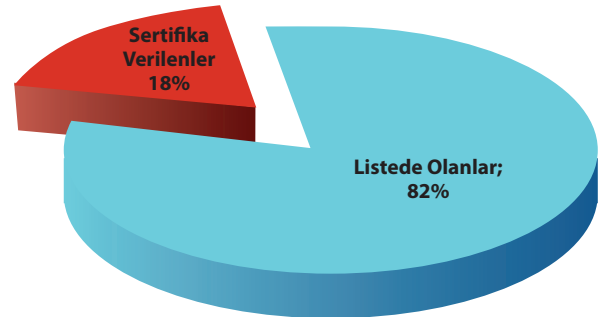
TÜRKİYE’DE GÖNÜLLÜ KARBON PİYASALARI

Mevcut durum itibarıyla, Türkiye’de gerçekleştirilen projelerin tamamı Gönüllü Karbon Piyasasında işlem görmektedir. Aşağıda proje sayısı ve türleri ve yıllık sera gazı emisyon azaltımları verilmektedir.

Tablo-2: Türkiye’de Gönüllü Karbon Piyasalarında Geliştirilen Proje Türleri ve Emisyon Azaltımları (Mayıs 2012)

Proje Türü	Proje Sayısı	Yıllık Sera Gazı Azaltımı (ton CO ₂ eşdeğeri)
Hidroelektrik	119	5.367.035
Rüzgar	59	5.267.055
Bio-gaz	2	100.884
Jeotermal	5	285.309
Enerji Verimliliği	3	96.246
Atıktan Enerji Üretimi (Çöp-gaz)	13	2.741.890
TOPLAM	201	13.858.419

Projelerin Statüsü

Sera Gazı Emisyon Azaltımı Proje Geliştirme Süreci

Ön Değerlendirme

- Emisyon Azaltım projelerine yatırım fikri ile süreç başlar.
- Başvurulması düşünülen gönüllü karbon standardı seçilir.
- Yatırım aşamasında projenin ülkenin sosyal ve ekonomik gelişmesine katkısı, projenin karbon gelirine olan ihtiyacı "additionality" (özgün katkı) ve bu gelirin projeye etkileri ön değerlendirme sürecinde ele alınır.
- Ön değerlendirme sürecinde projenin tipine ve üretim kapasitesine göre değişen özel kriterler olabilir.

Paydaş Bilgilendirme Toplantıları

- Proje uygulanmasına geçmeden önce etkilenecek paydaşlar tespit edilir.
- Projeyi paydaşlara anlatmak ve projeye ilişkin görüşleri almak amacıyla toplantı düzenlenir.
- Toplantıda alınan geribildirimler doğrultusunda proje tasarımında ilgili değişiklikler yapılır.

Proje Tasarım Dokümanları 'Project Design Documents (PDD)'

- PDD Hazırlama süreci beş kısımdan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla:
- Projenin genel özellikleri: projenin yeri, amacı, kullanılan teknoloji ve tahmini yıllık emisyon azaltımı
- Baz Alınan Senaryo ve İzleme Planı
- Projenin Uygulama Süresi ve Sertifikalandırma Dönemi
- Çevresel Etkiler
- Paydaş Görüşleri

Onaylama ve Kayıt Süreci

- Hazırlanan PDD BMİDÇS tarafından akredite olmuş Bağımsız Denetçi Kuruluş'unun (DOE) onayına sunulur.
- PDD'de yazılan bilgilerin geçerli belgelerle onaylanması, emisyon azaltım hesaplarının kontrol edilmesi ve projenin özgün katkı analizinin incelenmesi bu süreçte yer alan temel işlemlerdir.
- Seçilen standart kuruluş projeye ilişkin belgeleri inceleyerek proje sahibi adına açılan hesapta projeyi kayıt altına alır.

Doğrulama ve Sertifikaların Piyasaya Sürülmesi

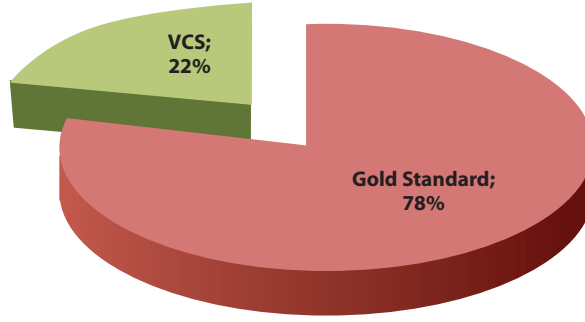
- Projenin faaliyete geçmesi ile emisyon azaltım süreci ile ilgili İzleme Planı'nda belirlenmiş ve onaylanmış olan performans göstergeleri izlenmeye başlanır.
- İzleme raporunda gerçekleşen emisyon azaltım miktarı hesaplanır ve doğrulama için DOE ile temasa geçilir.
- DOE tarafından Doğrulama Raporu hazırlanıp ilgili standart kuruluşu tarafından emisyon azaltım miktarı proje sahibinin hesabına aktarılır.
- Karbon sertifikalarının piyasada satış için hazır hale getirilmesi ile süreç biter.

Türkiye'de Karbon Piyasası

STANDART TERCİHİ

Türkiye'deki çoğu proje Gold Standard'a göre geliştirilmektedir. VER+ ve VCS standartlarına göre geliştirilen projeler de mevcuttur.

Gönüllü Piyasada Geliştirilen Projelerin VCS ve GS Dağılımı

Gönüllü piyasalara dönük geliştirilen bir projenin döngüsü, zorunlu piyasalarda işlem gören projelerin döngülerine oldukça benzerlik göstermektedir.

VCS - PROJE DÖNGÜSÜ

Proje Sahipleri PD (Project Description) ve diğer ilgili dokümanları VCS kayıt sistemine sunar (isteğe bağlı).

Proje Sahipleri PD (Project Description) ve diğer ilgili dokümanları Doğrulayıcı Kuruluşa sunar.

Doğrulayıcı kuruluş sera gazı emisyon azaltımını doğrular ve doğrulama raporu oluşturur.

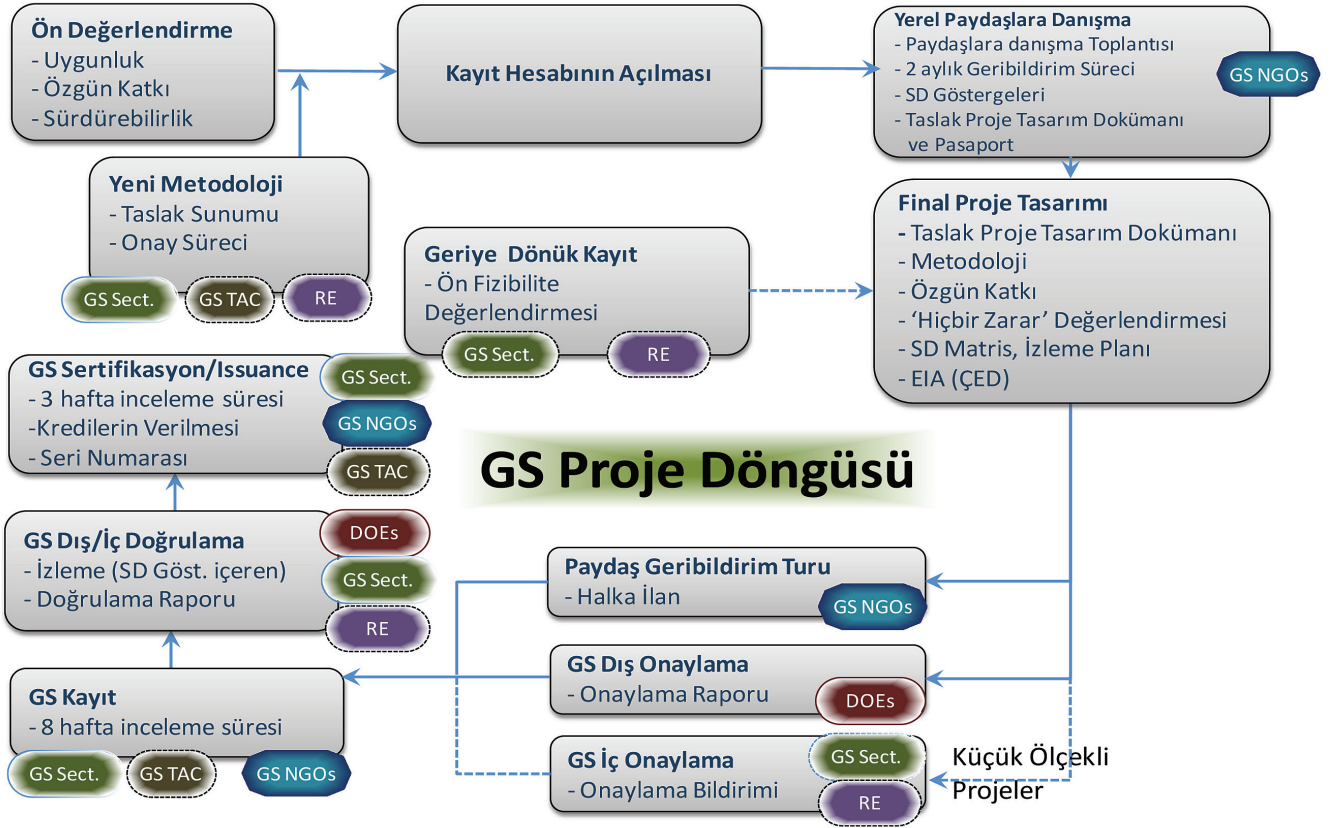

Proje Sahipleri ilgili proje dokümanlarını VCS kayıt sistemine sunar.

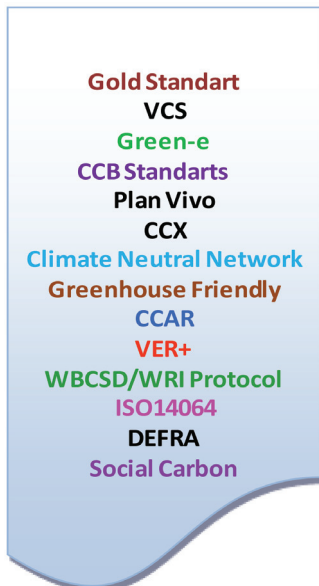

VCS proje başvurularını ve doğrulanmış karbon birimlerini (VCUs) değerlendirip, kayıt sistemine proje sahiplerinin VCUs'nu kaydeder.

GOLD STANDART PROJE DÖNGÜSÜ

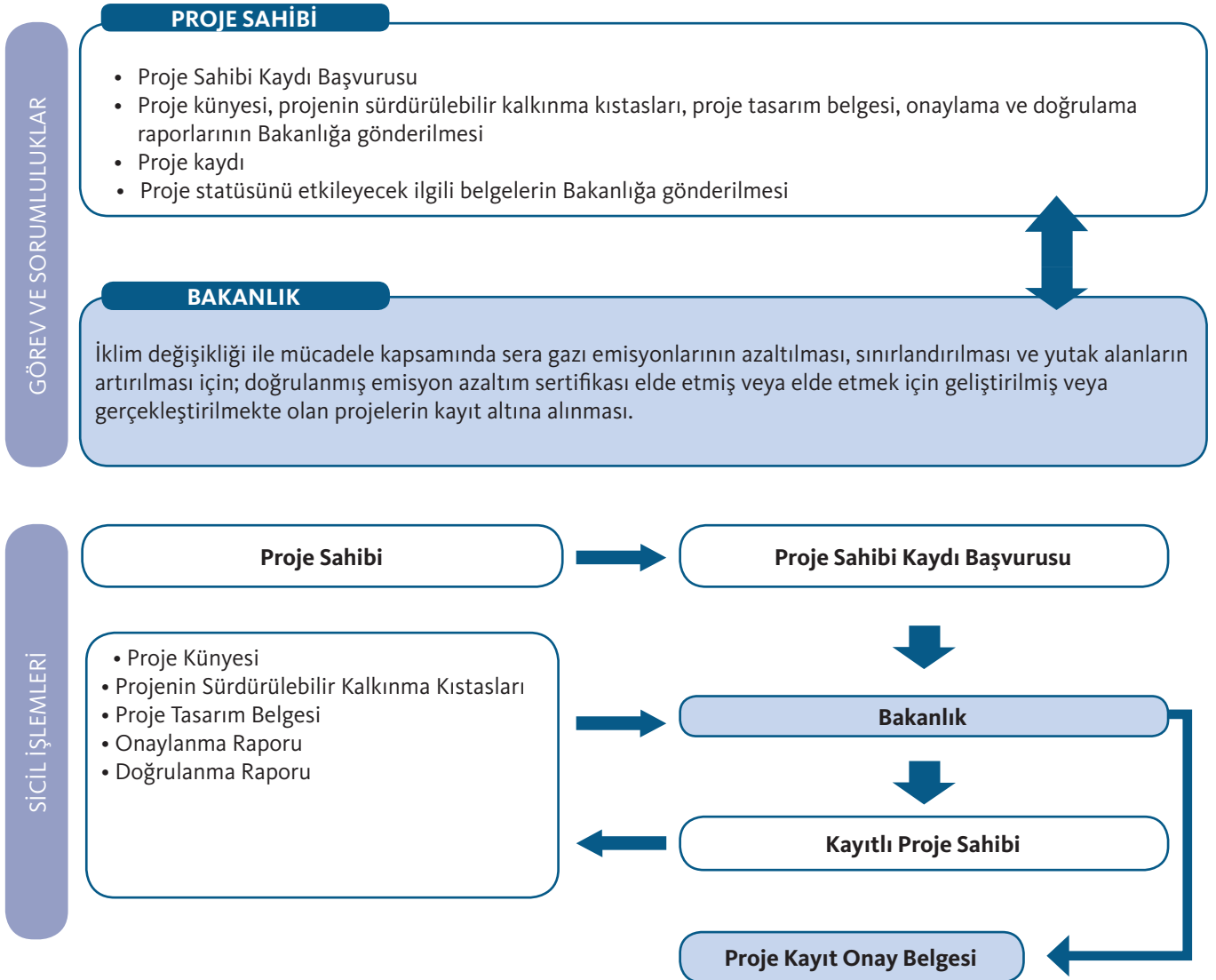
STANDARTLAR

Türkiye'de Karbon Piyasası

SERA GAZI EMİSYON AZALTIMI SAĞLAYAN PROJELERE İLİŞKİN SİCİL İŞLEMLERİ TEBLİĞİ

07.08.2010 tarih ve 27665 sayılı Resmi Gazete (Değişiklik: 22.10.2011 tarih 28092 sayılı RG)

KARBON PİYASASINA DOĞRU

Türkiye’de son yıllarda Karbon Piyasalarına ilişkin çalışmalar çeşitli kurumların strateji ve eylem planlarında yerini almıştır.

İklim Değişikliği Eylem Planı

HEDEF Y4.1. 2013 yılına kadar mevcut ve yeni küresel ve bölgesel karbon pazarlarına Türkiye’nin en avantajlı şekilde katılımının sağlanmasına yönelik müzakerelerin yürütülmesi

HEDEF Y4.2. 2015 yılına kadar Türkiye’de karbon piyasasının kurulmasına yönelik çalışmaların yapılması

İstanbul Uluslararası Finans Merkez Stratejisi ve Eylem Planı

EYLEM 33. Karbon Piyasası Oluşturulması (2012-2015)

Enerji Verimliliği Stratejisi Belgesi

SA-07/SH-05: Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili uygulamalar için kamu dışında sürdürülebilir finansman ortamları bağlamında, Türkiye’de karbon ticareti ve karbon borsası alt yapısını geliştirme çalışmaları belgenin yayım tarihinden itibaren onsekiz (18) ay içerisinde tamamlanacaktır.

KARBON PİYASASINA HAZIRLIK ORTAKLIK PROGRAMI (PMR)

2012 sonrası yeni iklim değişikliği rejimi kapsamında Kyoto Protokolü esneklik mekanizmalarında çeşitli reformların yapılması ve yeni piyasa mekanizmalarının oluşturulması gündemdedir. Dünya Bankası geliştirmekte olan ülkeler ile yükselen ekonomilerin bahse konu mekanizmalardan etkin olarak yararlanmalarını teminen gerekli kapasite gelişimini sağlamak amacıyla, “Partnership for

Market Readiness (PMR)” adıyla yeni bir teknik destek programını hayata geçirmiştir. Ayrıca yeni dönem piyasa mekanizmaları konusunda teknik tartışmalar için bir platform oluşturulması da amaçlar arasında yer almaktadır. Gelişmiş ülkeler tarafından finanse edilecek bu program ile 15 gelişmekte olan ülkenin karbon piyasalarına yönelik kapasite geliştirme faaliyetlerini ve bu alandaki pilot uygulamalarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

Adres: Ehlibeyt Mah. Ceyhun Atuf Kansu Cad. 1271. Sokak No: 13 Balgat /ANKARA
Tel: o (312) 474 03 10 • Faks: o (312) 474 03 18 • www.csb.gov.tr • www.iklim.csb.gov.tr